

У НЕДЕЉУ СЫРОПУСНУ

* * *

СЛУЖБА ПРЕНОСУ ЧАСНИХ МОШТИЈУ СВЕШТЕНОМУЧ.
ФЛАВИЈАНА, ЦАКОНА КАРТАГИНСКОГ,
ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ГРАДА БОРГО ВАА ДИ ТАРО У
СРПСКИ МАНАСТИР БОГОРОДИЦЕ ЛЕШЈАНСКЕ,
И ЖИТИЈЕ КАРТАГИНСКИХ МУЧЕНИКА.

ВЪ НЕДѢЛЮ СЫРОПУСТНУЮ

* * *

СЛУЖБА ПРЕНЕСЕЊИЮ ЧТНЫХ МОЩЕЙ
СЩЕНОМЧНИКА ФЛАВІАНА, ДІАКОНА
КАРФАГІНСКАГО, ѿ ІТАЛІЙСКАГО ГРАДА
БОРГО ВААХ ДИ ТАРО ВЪ СЕРБСКІИ
МОНАСТЫРЬ БЦЫ ЛЕШАНСКІА, И ЖИТИЕ
КАРФАГІНСКИХ МУЧЕНИКЪ.

 помен свештеномученика Флавијана и других са њиме пострадалих (ВНЛ 6009, 6010) Православна Црква прославља 24. фебруара (9. марта). За тај дан предвиђено је певање Службе мученицима картагинским, дело протојереја Илије Шапира из Москве. Њу је издао Манастир Лешје 2019. године.

Пренос моштију светог Флавијана из италијанског града Борго Вал ди Таро у српски манастир Богородице Лешјанске извршен је пред почетак Часног поста, у Недељу сиропусну, 2015. године (догађај је описан у Синаксару који садржи Служба). По богољубивој молби јеромонаха Јована Лешјанског написана је Служба Преносу моштију свештеномученика Флавијана како би се у лешјанском манастиру свечано певала у Недељу сиропусну. Као што се може сазнати из наслова Службе, она је писана искључиво за локалну употребу. Иако у овом случају одсуствују познати елементи преношења (translatio) моштију светих, оправданост постојања једне овакве службе јесте у жељи да се догађај преношења моштију ранохришћанског ђаконa и мученика, новојављеног исцелитеља, овековечи у молитвеном памћењу лешјанске обитељи. Главни мотив Службе су исцелења и чудотворења светог Флавијана захваљујући којима је постао омиљен у благочестивом народу. Поредак службе која је пред читаоцем јесте према одредби Типика када храмовна слава падне у Недељу сиропусну (Маркове главе).

**У НЕДЕЉУ СИРОУСНУ ВРШИМО СПОМЕН ПРЕНОСА ЧАСНИХ
МОШТИЈУ СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА ФЛАВИЈАНА, ЦАКОНА
КАРТАГИНСКОГ, ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ГРАДА БОРГО ВАЛ ДИ ТАРО У
СРПСКИ МАНАСТИР БОГОРОДИЦЕ ЛЕШЈАНСКЕ.**

[Твореније Лазарево.]*¹

НА ВЕЛИКОМ ВЕЧЕРЊУ.

На Господе, Тебе призвах ... стихире на 10: 4 васкрсне владајућег гласа, 3 Триода шестог гласа, и 3 светога првог гласа:

О преславног збитија! * мошти Христовог угодника * у обитељ
Богоматере Петрушке доносе се * и у храм божанствених
лекарâ полажу се * и освећењем све испуњавају. * Њима верни
богобојазно прилазећи, * благослове себи стичу, * просветљење силе
ума * и сагрешења опроштење, * које од Христа моли Флавијан
мученик.

О богојављеног чуда! * Источник исцелења – * мошти се твоје
показаше, * христоугодниче свети, * телесне болести пред
тобом одступају * и духовне ране тобом се лече, * а демони пакосни
свемоћно се изгоне. * Јер ти многу силу Христос дарова, * Флавијане
мучениче.

¹* Лазар Љубић је писање Службе преносу моштију Св. Флавијана отпочео на дан претпразновања Рођења Богоматере а завршио на дан спомена Св. Козме и Дамјана Азијских 2020. године Господње.

ВЪ НЕДѢЛЮ СЫРОПУСТНЮЮ СОВЕРШАЕМЪ ПАМЯТЬ
ПРЕНЕСЕНІА ЧТНЫХЪ МОЩЕЙ СЩЕНОМЪЧНИКА ФЛАВІАНА,
ДІАКОНА КАРФАГІНСКАГО, ѿ ІТАЛІЙСКАГО ГРАДА БОРГО
БАЛЪ ДН ТАРО ВЪ СѢРБСКІЙ МОНАСТЫРЬ БЦЫ
ЛѢШАНСКІА.

[Твореніе Лазарево.]*²

НА ВЕЛИЦѢЙ ВЕЧЕРНИ.

На Гдѣ, возвѣхъ: стѣхѣры, на ї: воскресны ѧ настоѧщаго гласа, ї
трїѡди ѿ-го гласа, ѧ ї стѧго ѧ-го гласа:

Ѿ преслѧвнаго сьбитѧ! * мѡщи хрѣтова оугѡдника * во ѡбѣтель
ѧбѡмѣри пѣтрѡшескѧ*³ приносѧтъ: * ѧ въ храмъ вѣтвенныхъ
врачѣй полагаютѧ * ѧ ѡщѣненіемъ всѧ исполнѧютѧ. * къ нѣмже, вѣрнѣи,
бѡгоѡзненнѡ приходѧще, * блѣвѣніа себѣ стѧжѧютѧ, * просвѣтленіе
сѣлы оумѧ * ѧ согрѣшеній прощѣніе, * ѧже ѿ хрѣта
мѡлитѧ, флавіанъ мѣникъ.

Ѿ бѡгѡвлѣннаго чѡдесѣ! * истѡчникъ исцѣленіа * мѡщи твоѧ
ѧпоказѧшасѧ, * хрѣтоѡгѡдникѣ стѣй: * тѣлесныа недѡги предъ
тобѡю ѡстѡпѧютѧ, * ѧ дѡхѡвныа ѧзвы тобѡю врачевѧютѧ, * дѣмѡни же
пѧкѡстны всемѡщнѡ ѧзгонѧютѧ: * ѧбо многѡ тѣ сѣлѡ хрѣтѡсѡ дарѡвѧ, *
флавіанѣ мѣникѣ.

²* Превод Службе на цсл (највећим делом) завршен до 6. јануара 2021. г., а редакција до 18. јуна 2021. г. (Зор.А.Ст.).

³* [Петрушка област.](#)

О красоте прослављења! * мноштва верних ти припадају, свети, *
 * клањајући се и с љубављу целивајући * миомирисне мошти твоје, *
 * које Победитеља Христа сведоче * и славу које си се удостојио знаменују *
 * васкрсење тела наговештавајући, * чега је првенац – Христос Богочовек, *
 * Флавијане мучениче.

Слава ... Триода, глас 6.

И сада ... Догматик, владајућег гласа.

Вход. Паримије три мученика.

На литији: стихире храма и светого. Глас 1:

Ресели се у Господу, * обитељи лешјанска, * краси се божанствени храм * светих бесребреника,^{4*} * ликуј саборе богољубивих, * похваљујући свете лекаре, * који плату од Господа добише. * Њима овако певајмо и кличимо: * Козмо и Дамјане свечудесни, * Пантелејмоне прекрасни * са Ермолајем свештеним, * Кире узвишени и Јоване, * плата је ваша на небесима * јер Христа Бога у срцима својим осветисте * и еванђеље његово сведушно завољесте, * њега ради сва страдања поднесте * и за лечења ваша плату од људи не примисте. * Он вам, стога, по обећању своме, * насељење у дому Оца свога дарова, * а ви у слави неизрецивој пребивајући * и слободу пред њим имајући * заједно са преблаженим Флавијаном, * данас светло слављеним, * за нас се заступајте, * покајање нам измолите * и у благочешћу нас утврдите * као они који су Богу изврсно угодили.

Глас 3:

Божанственом вером живећи * и за небеска добра се готовећи, * мучениче славни, * еванђелског савршенства образац си био, * као заповести Христових испунитељ врли, * учења Спасовог следбеник сведушни, * братољубља делатељ смирени * и сваког дара божанственог заједничар, * ти који си проливање крви отрпео * и главу своју ниси поштедео * да би у свему Господу своме благоугодио * богоносац преизврсни се показујући * и светилник вечносијајући. * Милостивошћу срдачном о браћи се старајући, * не заборави ни нас недостојне, најмању браћу, * и укажи нам своју помоћ благодатну.

Глас 5:

^{4*} Мошти св. Флавијана почивају у храму светих бесребреника у Лешјанском манастиру.

Ѡ красоты прославлѣнїа! * мно́жества вѣрныхъ припадають тѣ, сѣе,
 * кланяющея и съ любовію цѣлѹюще * бл҃гоуханныа мѡщи твоѡ,
 * ѡже побѣдителя хр҃та свидѣтельствуютъ * и слава ѣже сподобилася єси
 знаменуютъ * воскресїе тѣла предвозвѣщающе, * челоу пѣрвенеца єсть
 хр҃тосъ б҃гочл҃вѣкъ, * флавіане мѣниче. **Глава: трїѡди, глагола ѿ.**

И нынѣ: догматїкъ, настоѡщаго глагола.

Входъ. Паремїи трїи мѣническїа.

На лїтїи: стїхирѣ храма и сѣаго. Глагола ѿ:

Реселїа ѡ гдѣ ѡбїтели лѣшанскаа, * краишїа вѣтвенный храмѣ
 ст҃ыхъ безсребренникѡвѡ, * ликѡи соборе б҃голюбивыхъ, * похвалѡа
 ст҃ыхъ врачїи, * мзда ѿ гдѡ воспрїавшыхъ. * къ нїмъ сїце поїмъ и
 возопїимъ: * космо и дамїане вселѣнїи, * пантелеїмоне прекрасныи * со
 єрмолаємъ сїѣннымъ, * кѹре возвышеный и ѡанне, * мзда ва́ша єсть
 на нѣсѣхъ * ѡбо хр҃та б҃га въ ср҃цѣхъ своихъ ѡсѣнїте * и єѹлїе єгѡ
 вселшнѡ возлюбїте, * того ради всѡ страда́нїа подѡсте * и ѡ
 врачеванїи ва́шихъ мзда ѿ чл҃вѣкъ не прїа́сте. * тоѡи ва́мъ, тѣмже, по
 ѡбѣщанїи своѣмъ, * вселѣнїе въ домѡ ѡца своего дарова, * вы же въ
 славе неизреченнѣи пребывающе, * и свободѡ къ немѡ имѹще * вкѡпѣ со
 пребл҃женнымъ флавіаномъ, * днѣсь свѣтлѡ слави́мымъ, * ѡ насъ
 предста́тельствѹйте, * пока́нїе на́мъ испросїте * и во бл҃гочїїи насъ
 оутвердїте * ѡакѡ б҃гѡ изрѣднѡ оѹгодївшїи. **Глагола ѿ:**

Бж҃твенною вѣрою жителствѡа * и къ небеснымъ бл҃гѡмъ
 гото́ваа, * мѣниче славыи, * єѹлїскаго совершенства ѡбразъ
 былъ єси * ѡакѡ заповѣдей хр҃то́выхъ испѡлнитель добродѣтельный, *
 оѹчѣнїа єпїсѡва послѣдователь вселшнѡи, * братолюбіа дѣлатель смиреный
 * и всѡкаго дара бж҃твеннаго ѡбщникъ, * ты ѡже пролїанїе кро́ви
 стерпѣлъ єси * и главы своеѡ не поща́дѣлъ єси * во єже во всѣмъ гдѣви
 твоемѡ бл҃гоугодїти * б҃гѡносецъ прензрѣднѡи показѡа * и свѣтїлникъ
 приносїающїи. * мл҃твостїю сердечною ѡ братїи пе́кїиа, * не забѡди ни
 насъ недостѡйныхъ, меньшихъ братїи, * и оѹкажи на́мъ свою́ по́мощь
 бл҃гочїю. **Глагола ѿ:**

Ево, дан је радости духовне! * Ево, празника благознаменитог! * Ево, славље мученика настаје! * Стецимо се, браћо и сестре, * и узвисимо душе побожношћу * чијим изобиљем нас Флавијан удостојава. * Завапимо, стога, свештенострадалнику: * Пријатељу Христов, * сведоче и миљениче, * добродушни и богоугодни, * велики примеру вере и наде, * ти који си достигао обећано, * делатељу јеванђеља и прославитељу Господа, * мучениче неустрашиви, * исповедниче најрадоснији, * који си се венца жељеног удостојио * и у небеско пребивалиште ушао, * а часним моштима међу нама почиваш, * чудеса потребитима чиниш * и благослове богате раздајеш; * моли се усрдно * да се просветле и спасу душе наше.

Слава ... глас 6:

Око свештеног кивота * са многоцелебним ти моштима, * торжествено се сабравши, * Флавијане свети, * вапијемо ти: о, мучениче! * Владику свих и Спаса свега, * међу људима јављеног Сина Божјег, * кога си служењем и страдањем подражавао * и преславно достигао, * моли, дакле, христугодниче, * за мир у Цркви и јединство у љубави * од краја до краја васељене, * у све векове.

И сада ... Триода, глас исти.

На стиховње: стихире васкрсне.

Слава ... глас 6:

Гора лешјанска данас се весели * примајући богатство непотрошиво, * мошти Христовог страдалника, * свештеници Господњи, као пред ковчегом завета, * због кивота светог ликују * и часних девственица хор торжествује * са свима вернима појући: * Радуј се, наш пред Богом нови молитвениче, * Флавијане ђаконе и мучениче.

И сада ... Триода, глас исти.

Сѣ дѣнь радостн дѣхѡвныа! * сѣ прѣзидствѣ бѣгознаменнѣа! * сѣ торжествѡ мѣнника бывѣетѣ! * стецѣмса, братїе ѡ сестры, * ѡ возвысимѣ дѣшы бѣгочїтїемѣ * ѣгѡже ѡзѡбѣліемѣ флавіанѣ наѣх сподоблѣетѣ. * возопїимѣ, оубѡ, сѣеннострадальцѣ: * дрѣже хрїтѡвѣ, * свидѣтелю ѡ любїмче, * бѣгодѣшныѡ ѡ бѣгѡдѡдныѡ, * вѣлїѡ примѣрѣ вѣры ѡ надежды, * достїгнѣвыѡ ѡбѣщаннаа, * дѣлателю ѣвѣліа ѡ прославителю гдѣа, * мѣннче безстрашныѡ, * ѡповѣдннче радостнѣншїѡ, * вѣнцѣа возжелѣннагѡ сподобнвыѡса * ѡ вѣ нѣное прѣбывѣанцѣ вшѣдыѡ, * чїтныѡмѡ же мѡцн вѣ наѣх почнѣаѡ, * чѣдѣа потрѣбѣущыѡмѣ творѣаѡ * ѡ бѣгѣнїа богѣтаа раздаѣаѡ: * молїса оубѣрднѡ * просвѣтїтїсѣа ѡ спїтїсѣа дѣшамѣ нашымѣ.

Глава, гла҃сѣ ѿ:

Окрѣстѣа сѣеннагѡ кїѡта * многоцѣлѣбныхѣ тнѣ моцѣй, * торжѣственнѡ собравшесѣа, * флавіанѣ сѣе, * копїемѣ тнѣ: ѿ! мѣннче, * вѣкѣ всѣхѣ ѡ спїа всѣческнхѣ, * вѣ члѣвѣцѣхѣ ѡблѣнна сїа вѣжїа, * ѣгѡже слѣженїемѣ ѡ страдѣнїемѣ подражалѣа ѣснѣ * ѡ прѣславнѡ достїглѣа ѣснѣ, * молнѣ, оубѡ, хрїтоѡдѡдннче, * ѡ мнрѣ вѣ црїквнѣ ѡ ѣдїнство вѣ любнѣ * ѿ концѣа до концѣа вселѣнныа, * во всѣа вѣкнѣ.

Ѣ нынѣ: трїѡднѣ, гла҃сѣ тѡѡже.

На стїхѡвнѣ: стїхїры воскрѣсны.

Глава, гла҃сѣ ѿ:

Горѣ лѣшанскаа днѣхѣ вселнїтсѣа * прїемлющн богѣтство ѡненжнѣаемо, * мѡцн хрїтѡва страдальца, * сѣенннцы гдѣннѣ ѡакѡ прѣдѣ ковчѣгомѣ завѣта, * кїѡта радн сѣагѡ лнкѣютѣ, * ѡ чїтныхѣ дѣствѣнннцѣа лнкѣа торжествѣетѣ * со всѣмнѣ вѣрныѡмнѣ поѡще: * радѣнїсѣа, нашѣа кѣ бѣгѣ нѡвыѡ млѣтѣвнннче, * флавіанѣ діаконѣ ѡ мѣннче.

Ѣ нынѣ: трїѡднѣ, гла҃сѣ тѡѡже.

На благосиљању хлебова: Богородице Дјево ... двапут, и тропар светога, глас 1:⁵

Слаткогласна свирала исповедања твога * сазива разумне овце, * да с тобом пострададе, Флавијане, поштујемо, * и разгорева љубављу душе наше * да тебе који си се настанио с нама снисхођењем * као Кипријановог следбеника⁶ * и мученика за Христа захвално певамо, * уздајући се у твоје заступништво, * о, ти који си стекао смелост.

НА ЈУТРЕЊУ.

На Бог је Господ ... тропар васкрсни, двапут.

Слава ... тропар светога, глас 1:

Слаткогласна свирала исповедања твога ...

И сада ... богородичен васкрсни, глас исти.

После катизми: седални васкрсни.

Полијелејни псалми (134. и 135.), и псалам 136:

На рекама Вавилонским ...

Величање:

Величамо те, * Христов мучениче Флавијане; * и славимо часних моштију твојих преношење, * јер ти молиш Христа Бога за нас.

Изабрани псалам мученика.

Тропар на Благословен јеси, Господе ... Ипакој.

Седален, глас 8:

Часне твоје мошти стекавши, * Христов страдалче и тајниче, * у искушењима и невољама ти вапијемо, * у болестима те призивамо * и у покајању ти прилазимо * Господа славећи који нам те дарова милостиво: * Христе Боже, Светлости и Истино, * који си свога угодника прославио * и њиме верне људе своје развеселио, * његовим молитвама помилуј душе наше. **Слава ... глас исти:**

⁵* Тропар светога, у нашем преводу, преузет је из поменуте Службе св. муч. картагинским. Фразу „који си се настанио с нама снисхођењем“ треба разумети као да је Свети физички присутан, својим моштима, у Лешјанском манастиру.

⁶* Или: ученика. У буквалног преводу наследника. С обзиром да се не даје појашњење у чему је Флавијан био Кипријанов наследник, а да се не би помислило на епископско прејемство, које је чести мотив у прославним саставима, предлаже се употреба речи следбеник или ученик.

ГЛАДКОГЛА́СНАА СВЯТЫ́ЕЛЪ ИСПОВѢДАНІА ТВОЕГѠ * СОЗЫВ́АЕТЪ СЛОВЕСНЫМЪ
О́БЦЫ * СПОСТРАДА́ВШЫА ТЕБѢ, ФЛАВІ́АНЕ, ЧЕСТВОВАТИ, * И
РАЗГЛА́ЕТЪ ЛЮБОВІЮ ДУ́ШЫ НА́ША * ТЕБѢ, СОВОДВОРИ́ВШАГОСЯ НА́МЪ
СННХОЖДЕНІЕМЪ, * Я́КѠ КЪПРІА́НЪ ВОЗСЛА́ВНИКА * И МЧ́НИКА ЗА ХРІ́ТА
БЛАГОДА́РНѢ ПѢТИ, * ОУПОВА́ЮЩЕ Ѡ ТВОЕМЪ ЗАСТУПЛЕНІИ, * ѿ! ТЫ,
СТАЖА́ВЫИ ДЕРЗНОВЕНІЕ.

ЧТНЫѦ ТВОѦ МОЦИ СѦЖАВШЕ, * ХРІТОВЪ СѦРДАДЬЧЕ И ТАИННИЧЕ, *
ВО ИСКУШЕНІИХЪ И БѢДАХЪ ВОПІЕМЪ ТИ, * ВЪ БОЛѢЗНЕХЪ ПРИЗЫВАЕМЪ
ТѦ * И ВЪ ПОКААНІИ ПРИХОДНМЪ ТИ, * ГДА СЛАВЯЩЕ ДАРОВАВША НАМЪ ТѦ
МЛТИВЪ: * ХРІТЕ БЖЕ, СВѢТЕ И ИСТИННО, * СВОЕГѦ ОУГОДНИКА ПРОСЛАВНВЫЙ *
И НИМЖЕ ВѢРНЫѦ ЛЮДИ СВОѦ ВОЗВЕСЕЛНВЫЙ, * ТОГѦ МЛТВАМИ ПОМНАЮ
ДУШЫ НАША.

Слава, гласъ тоѡже:

Примљено свештенотајински сачувавши * и ка Христу сведушно похитавши, * мученичко исповедање си принео * и победнички венац славе примио, * Флавијане свети и божанствени. * Од весника Господњег утеху у светим страдањима добивши, * са браћом једнодушном ти чуо си: * Радујте се, Христови сведоци блажени, * уђите у радост Господа својега!

И сада ... **богородичен, глас исти:**

Заповеђено тајно примивши у ум, * под кров Јосифов журно предста бестелесни * говорећи Неискусобрачној: * Онај који је силаском приклонио небеса * смешта се неизмењиво у тебе цео. * Њега и видећи у материци твојој * да је примио слуге изглед, * ужасавам се да ти кличем: * Радуј се, невесто неневесна!

Степена, и прокимен владајућег гласа.

Све што дише ... Еванђеље васкрсно.

Видевши васкрсење Христово ...

После Псалма 50-ог: покајни тропари.

Канони: васкрсни на 4 – владајућег гласа,

Триода на 4 – шестог гласа, и светого на 6 – ирмос и глас исти.

Акростих: Доласком твојим благодат засија.

Песма 1. [Ирмос: исти.]

Доласком твојим благодат заблиста * и богољубивог збора радост наста. * Њоме покретани, вапијемо ти: * Облистај нам силе словесности * да ти кличемо, о, Флавијане.

Опевајући победни подвиг, * ми, Нови Израиљ, вапијемо: * Гонитеља видимо потонула, * а мученика Богом узвишена.

Дикујућ духом као боговођен, * Флавијане, славни мучениче, * к победи вечној си путовао * и Христу Богу хвалу певао.

Адамово игнанство из раја * за горчину људске природе држећ, * смртног противника до дна си потро * и победу до небеса уздигао.

Богородичен:

Воспріятое сщеничествемъ сохранивъ * и ко хрѣсту вездѣшнѣхъ
вѣнцѣхъ славы воспріалъ єси, * флавіане сѣе и бжѣтвенне. * ѿ вѣстника
гдѣна оутѣшеніе во сѣбѣхъ страданій полѣчивъ, * съ братією єдинодѣшною
ты оуслышалъ єси: * радѣйтеся, хрѣтѣмъ свидѣтели блженніи, * внидите
въ радость гдѣа своего. **И нынѣ, вѣторѣченъ, гласъ тойже:**

Повелѣнное тайно пріемъ въ раздѣлѣ, * въ кровѣ іѡсифовѣ,
тѣлѣмъ предстѣ безплѣтный, * глгола неискѣрѣченъ: *
приклонивъ схождениемъ нѣсѣ вмѣщается неизмѣннѣхъ въ тѣ. *
єгоже и видѣ въ ложехъ твоихъ, * пріемша рабій зракъ, * оужасяся
збѣти тебѣ: * радѣе, невѣсто неневѣстна.

Степѣнна и прокіменъ настоѣщаго гласа.

Всѣкое дыханіе: вѣліе воскрѣно:

Воскрѣніе хрѣтово видѣвше:

По ѿ-мъ псалмѣ: тропаріи покаянны.

**Канѣни: воскрѣсенъ на дѣ – настоѣщаго гласа,
трѣодн на дѣ – ѿ-гъ гласа, и сѣгъ на ѿ – їрмосъ и гласъ тойже.**

Краегранесіе [на сѣрестѣхъ ѡзвѣцѣ]:

Пришествіемъ твоимъ благодѣть возсѣлѣ.

Пѣснь ѡ. [їрмосъ: тойже.]

Пришествіемъ твоимъ блгѣть воздѣланѣ * и бѣлюбиваго собора
радость настѣ. * єюже движимъ, вопіемъ ти: * ѡблестѣи
намъ силы словесности * во єже зывѣти ти, ѿ! флавіане.

Воспѣвающе побѣдный подвигъ, * мы нѣвый ѿль, вопіемъ: *
гонителя видимъ потопляема, * мѣника же бѣгомъ возвышена.

Дикѣюще дѣхомъ ѡакъ бѣонаставляемъ, * флавіане, славный мѣниче: *
къ побѣдѣ вѣчнѣй пѣтешествовалъ єси * и хрѣсту бѣхъ хвалѣ пѣлъ єси.

Иакоже и згнаніе и зъ рабѣ * ѡакъ горестъ члѣвческаго єстествоа
держѣ: * смѣртнаго сѣпостѣта до днѣ попрѣлъ єси * и побѣдѣ до
нѣсе воздѣвлъ єси. **Вѣторѣченъ:**

Бву Нову, Марију Благодатну, * сви нараштаји похвалимо * јер је Новог Човека на свет донела, * у коме сви приступ ка Оцу имамо.

Катавасија Триода: Као по сувоме ...

Песма 3. [Ирмос: исти.]

Гвештеноисповедниче дивни, * мучениче красни, боговенчани, * преношењем часних моштију твојих * крајеви хришћански се осветише.

Картагина, отаџбина твоја, * као заступника те је стекла * и север Африке тобом се хвали * на камену исповедања твог стојећи.

Обале Средоземља се красе, * крвљу Божјих сведока натопљене, * похвално ти, мучениче, кличући: * Ти си семе вере многоплодно.

Богородичен:

Анђелске силе си превазишла, * Мајко и Дјево Пречиста, * јер си Господа свих родила. * Њега моли да спасе душе наше.

Кондак, глас 4:

Глужитељ верни Христа Бога си био, * сведушном жртвом њега си посведочио * и мученик непостидни си се показао. * У живот вечни радосно си се преселио * а мошти твоје благодаћу блистају. * Моли се, стога, за нас * који ти усрдно припадамо. Икос:

Мученика Христовог главу украсимо * венце похвала приносећи победоносне: * Картагињана славо, * обитељи наше красото, * исповедниче светли, * све Цркве Христове утехо, * Петрову ревност си подражавао * и Павлову верност си достигао, * мученикољубље Богоносца си стекао * и црквиљубље Кипријаново си спознао, * у свему томе Христов следбеник си се показао * и христоподобан постао. * Моли се, стога, за нас * који ти усрдно припадамо.

Седален, глас 3:

Божанственом вером се испунивши * и Духа Светог богоразумност добивши, * ноге си на хитање ка горњим добрима управио * и руке за делање правде покренуо, * у очекивању небеском срце утврдивши * и за лепоте вечне силама душевним се привезавши, * Флавијане мучениче. * Стога си сведочење крвљу * као дар Христа Бога примио. * Њега моли да нам дарује велику милост.

Слава ... глас 4:

ВѸ нѡвѸю, мїрю бл҃гѣнѸю, * всѣ рѡди похвѣлимъ: * нѡваго бо члвѣка
въ мїрѣ прїнесла ѣсть, * въ нѣмже всѣ прїведѣніе ко ѠцѸ ѿмѣмы.

Ватавіаіа трїѡди: Іѡкѡ по сѸхѸ:

Пѣснь г҃. [Ірмѡсѣ: тоѡже.]

Сѡценноисповѣдникъ дївный, * мѣникъ краснѡй, вѣѡвѣнчаннѡй: *
пренесенїемъ ѡтнѣхъ мощїей твоѡхъ * концы хрїтіанствѣн ѡсѣтїшасѣ.

Вардлагїна, Ѡчество твоѡ, * іѡкѡ прѣстѣтелѣ стѣжѣ тѣ: * ѡ сѣверѣ
ѡфрїки тобою хвалїтсѣ * на камени исповѣданїѣ твоегѡ стоѡ.

Брегѣ средоземїѣ красѸются, * кровїю вѣїнхъ свидѣтелей ѡмочѣни, *
похвалѣнѡ тѣ, мѣникъ, восклицѡуще: * тѣ ѣсѣ сѣмѣ вѣры
многоплѡдно.

Бѣорѡдиченъ:

Аггѣльскїѣ сїлы превозшла ѣсѣ, * мѣтѣ ѡ дѣѡ прѣчїтѣлѣ, * всѣхъ бо гдѣ
родїла ѣсѣ. * того моли сїстїсѣ дѡшѣмъ нашімъ.

Кондѣкъ, глѣсѣ д҃:

Слѡжїтель вѣрнѡй хрїтѣ бѣѣ вѣлѣ ѣсѣ, * всѣдѡшною жѣртѡю того
посвидѣтельствѡвалѣ ѣсѣ, * ѡ мѣникѣ непостыднѡй показѣлѣ ѣсѣ.
* въ прїсножївѡтїе радѡстнѡ прѣстѣвлѣ ѣсѣ, * мощїи же твоѡ бл҃гѣтїю
блїстѣютѣ. * молисѣ, тѣмже, ѡ насѣ * ѡусерднѡ тѣ прїпадаѡщїхъ. **Ікосѣ:**

Мѣника хрїтѡѡ глаѸ ѡукасїмъ * вѣнцы похвалѣнїй прїносѣще
повѣдонѡсномѸ: * кардлагїанѣ слѣѡ, * Ѡбїтелѣ нашіѣ красѡтѡ, *
исповѣдникъ свѣтлѡй, * всѣѣ цр҃кѡе хрїтѡѡѡ ѡутѣхѡ, * петрѡѡвѣ рѣвнѡстѣ
подражѣлѣ ѣсѣ * ѡ пѣвловѣ вѣрнѡстѣ достїглѣ ѣсѣ, * мѣнїколюбїе вѣгонѡсѣ
стѣжѣлѣ ѣсѣ * ѡ цр҃кѡлюбїе кѡпрїѡнѡѡ ѡувѣдѣлѣ ѣсѣ, * во тѣхъ всѣхъ
хрїтѡѡѡ послѣдовѣтель показѣлѣ ѣсѣ * ѡ хрїтѡѡбїенѣ вѣлѣ ѣсѣ. * молисѣ,
тѣмже, ѡ насѣ * ѡусерднѡ тѣ прїпадаѡщїхъ.

Сѣдѣленъ, глѣсѣ г҃:

Бжїтѡенною вѣрою испѡлнївѣлѣ * ѡ дхѣ сѣтѣгѡ вѣорѡзѡмїе полѸчївѣ: *
нѡгѣ тѣцѣнїю кѣ гѡрнїмъ бл҃гѡмъ испрѣвлѣ ѣсѣ * ѡ рѡки кѣ
дѣланїю прѣвды подвїгнѣлѣ ѣсѣ: * въ чѣлнїи нѣнѣмъ сѣрѣ ѡутѣвѣрдївѣ * ѡ
кѣ добрѡтамъ вѣчнѡмъ сїлами дѡшѣвнѡмїи прївѣзѣвѣ, * флаѡїанѣ мѣникъ.
* тѣмже, свидѣнїе кровїю * іѡкѡ дѣрѣ хрїтѣ бѣѣ прїѣлѣ ѣсѣ. * того моли
дарѡвѣтїи нашіѣ вѣлїю мѣтѣ.

Слѣѡѡ, глѣсѣ д҃:

Као верна чеда Цркве Христове * и великог Кипријана непостидни ученици, * достојни хвале картагински мученици, * братољубљем сте утврђени били * и Христов мир међу собом сте имали. * Молите се стога за нас * који празнујемо спомен ваш * да се од свеze љубави не разрешимо * и седмице светог поста отпочнемо * слави Господњој да бисмо се поклонили.

И сада ... Триода, глас исти.

Песма 4. [Ирмос: исти.]

Мудрошћу Духа се испунивши, * чиста ума за веру си страдао * и славље до Борго вал ди Тара пронео, * који кличе: Христос је моја сила.

Твоје слуге, мучениче Христов, * за дело свештено ти послужише; * вољом Божјом си их одредио * да пренос боголепи изврше.

Рише љубећи духовно богатство, * свештеник часни, Богом позвани, * за новце земаљске се размени * и благо свештено стече, тебе свети.

О размене мудре, Флавијане! * Тело твоје многосвештено * православно верујућим дође * часну Цркву Српску утврђујући. **Богородичен:**

Радост твари донесе Пород твој, * Богородице Владичице, * свету је објављена милост Бога * који народ свој од греха дозво.

Песма 5. [Ирмос: исти.]

Јединог Трисветог, Флавијане, * химнама свештеним прослављаше * сестринство обитељи лешјанске * сретајући мошти твоје часне.

Испуњена радошћу благодатном, * доласком твојим узрокованом, * благословена гора лешјанска * за покровитеља те стече моћна.

Мирисним уљима и покровцима * мошти твоје оци уготовише * и у кивот нови положише, * Христов мучениче Флавијане. **Богородичен:**

Адова моћ се сруши, Пречиста, * јер, из утробе твоје изишавши * и у дубине подземља сишавши, * твој Син од пропасти нас ослободи.

Ико вѣрнаѧ чѧда цркви хрѣтовы * и великаго кѹпрїана непостыдны
оученицы, * достѡйны хвалы кардагінстїи мѹченицы, *
братолюбіемъ оутверждѣни бысте * и хрѣтоу мїръ междѹ собою имѣсте. *
молитеса, тѣмже, ѡ насъ * прѣзднѹщихъ пѧмѧть вѧшѹ: * ѡ соѹза
любвѣ не ѡрѣшишисѧ намъ * и седмицы сѣаго поста прѣдначѧти * їако
да слава гдѣней поклонимсѧ.

И нынѣ: трїѡди, гласъ тѡйже.

Пѣснь ѧ. [Ірмосъ: тѡйже.]

Мѹдростїю дхѧ исполнимсѧ, * чистѧ оумѧ ѡ вѣрѣ страдаѧ сѣи * и
славленїе до бѡрго вѧлѧ днѧ тѧра пронесѧ сѣи, * вопїѹща: хрѣтоу
моѧ сила.

Твоѧ рабы, мѣниче хрѣтоу, * кѧ дѣлѹ сѣенномѹ послѹжїша ти: *
бѡлею бжїею ѡпредѣлиѧ ѧ сѣи * пренесѣніе бѡлѣное совершишѧ.

Бѧщїе любѧ дхѡвное богѧтство, * сѣенникъ чѣтнѧй, бѡмъ
звѧнный, * ѡ пѣназѹ земныхъ ѧзмѣнисѧ * и благо сѣенное
сѧжѧ, тебѣ сѣе.

Ѡ ѧзмѣненїѧ мѹдраго, флавіане! * тѣло твоѡ многосѣенно *
ѡ правослѧвнѹ вѣрѹющимъ прїиде, * чѣтнѹ црковь сѣрбскѹ
оутверждѧ.

Бѡгородиченъ:

Рѧдость тѧри принесе ржѣтвѡ твоѡ, * вѣе влчце: * мїрови
возвѣстїсѧ мѧть бѣа, * люди твоѧ ѡ грѣхѹ возбѧвша.

Пѣснь ѧ. [Ірмосъ: тѡйже.]

Бдѣнаго трисѣаго, флавіане, * гѹмнѧми сѣенными прославлѧше *
сѣстричество ѡбїтели лѣшанскїѧ * о҃срѣтѧ мѡци твоѧ чѣтнѧѧ.

Исполнена рѧдостїю бл҃гѣнною, * прїшѣствїемъ твоимъ причинѣнною: *
бл҃гѣннаѧ гора лѣшанскаѧ * покровїтеле сѧжѧ тѧ мѡцна.

Ирѡмѧтными сѣлѣи и покрѡвцы * мѡци твоѧ ѡцѣи о҃готовѧша * и
вѧ кїѡвѣ нѡвый положишѧ, * хрѣтоу мѣниче флавіане. **Бѡгородиченъ:**

Идова крѣпость низложишѧ, прѣчѧѧ, * ѡ чрѣва бо твоего прошѣдый
и во глѡбнѣи пренепѡднѧ сошѣдый, * твоѡи сѧѧ ѡ ѧстѧнїѧ насъ
свѡбодѧ.

Песма 6. [Ирмос: исти.]

Благодатна знамења, Флавијане, * верујућим дивно се показаше
* одмах по полагању светиње * у храм лекарâ на дан Пасхе.

Лекара хитрог и чудесног, * који у болестима притиче, * тело
лечећи и душу крепећи, * задобисмо те, свеблажени.

Апостолима си прибројан, светли, * као Христов ученик и слуга,
* који власт над дусима задоби * и благодат да мир благовести.

Гледајући горњи престо славе, * молитве нам пред Бога
износиш * свезе неплодства разрешујући * и благословени
пород дарујући. **Богородичен:**

Алогос Очев ничим задржаван, * у твоју пречисту утробу, Дјево, *
зажеле да се настани, Пречасна, * и да спасење света устроји *
Тебе као Богомајку узвисујући.

Кондак и икос Триода.

Синаксар Триода. И потом:

Истога дана спомен вршимо преношења часних и чудотворних
моштију Христовог угодника Флавијана Картагинског, ђакона и
мученика, из италијанског града Борго Вал ди Таро у српски
манастир Богородице Лешјанске.

Усветли и незаборавни дан праштања уочи почетка Часнога
поста године спасења 2015.^{7*} свештена монашка обитељ
Пресвете Богородице на Гори Лешјанској похођена би
дивном благодаћу Божјом јер се трудом и настојањем часнога
свештеномонаха кир Јована изврши богонадахнуто дело преношења
светих моштију светог ђакона и мученика Флавијана. Ове мошти беху
откупљене^{8*} из римске цркве Свете Марије у италијанском граду
Борго Вал ди Таро и пренете преко Немачке, тако да је освећење

^{7*} Датум је био 22. фебруар по новом календару.

^{8*} Откупљивање светих моштију није била неуобичајена појава у хришћанству средњег века. Тако су, на пример, Срби откупили од Турака са Левкаде мошти Св. апостола Луке и пренели у новоподигнути град Смедерево 1453. године, старањем благоверног Ђурђа Бранковића, деспота српског. У част тог догађаја састављена је Служба Преносу моштију Св. Луке и два Молебна канона – Параклиса Св. Луки. Занимљиво за нашу тему је то што је у преношењу моштију св. Луке као српски изасланик у Грчкој учествовао тадашњи лешјански игуман Бенедикт

Пѣснь 5. [Ірмосъ: тоѣже.]

Блгодѣтнаѧ знамѣніѧ, флавіѧне, * вѣрѹющимъ днѣмъ показашасѧ *
 ѡбѣ по положѣніи стѣни * во храмѣ врачѣи въ дѣнь пѣсхи.

Врачѧ скорѧ и чѹдѣсна, * въ недѹзѣхъ притекаѹща, * тѣло врачѹѧ и
 вѣшѹ о҃крѣплѧѧ, * воспріѧхомъ тѧ, всебл҃женне.

Иплѡмъ причисленъ єси, свѣтле, * ѡакъ хр҃тѡвъ о҃ч҃ніи и рѣвъ: * ѡже
 ѡбласть на дѹхи воспріѧ * и бл҃гѣ мїръ бл҃говѣщаѣи.

Зрѧ горній прѣтолъ славы, * мѡлїтвы на́мъ ко бг҃ѹ и́знѡеши: * о҃звы
 непло́дства разрѣшаѧ * и бл҃гвѣнный поро́дъ дѣрѧ. **Бг҃ородиченъ:**

Слѡво ѡ́чеє ничіимже о҃держѧнно, * въ твоѹ пречѣстѹю о҃тробѹ, дѣо: *
 восхотѣ вселїтисѧ, пречѣтнаѧ, * и єпсѣніє мїра о҃ц҃тробити * тебѣ ѡакъ
 бг҃омїтеръ возвышаѧ.

Кондакъ и ѿкосъ трїѡдн.

С҃наѡаръ трїѡдн. Потѡмъ же:

Тогѡже днѣ памѧть совершаѣмъ пренесѣніѧ ч҃тнѣхъ и чѹдотѡрнѣхъ
 мощѣи хр҃тѡва о҃г҃одника флавіѧна [кардагїнскагѡ], дїѧкона и мч҃ника, ѿ
 італїйскагѡ града бѡрго вѧхъ днѣ тѧро въ єрєвскїй монастырь вѣы
 лѣшѧнскїѧ.

Въ свѣтлый и приснопамѧтный дѣнь процѣніѧ предъ началомъ
 ч҃тнагѡ постѧ лѣта єпсѣніѧ 751-гѡ, єцѣннаѧ монашеикаѧ
 ѡбїтель пресѣбѧ вѣы на горѣ лѣшѧнстѣи посѣще́на бѣ днѣною
 бл҃гѣтїю вжїею, трѣдомъ бо и настоѧнїемъ ч҃тнагѡ єцѣнномонаха к҃ръ
 іѡанна соверши́сѧ бг҃одх҃новѣнное дѣло пренесѣніѧ стѣхъ мощѣи стѧгѡ
 дїѧкона и мч҃ника флавіѧна. єиѡ мо́щи вѧхѹ ѿкѹплѣны ѿ рїмскїѧ цр҃кве
 стѣѧ мрїи въ італїйстѣмъ градѣ бѡрго вѧхъ днѣ тѧро и пренесѣны чрезъ

Црепојевић, касније митрополит грачанички. Мошти су врло скупо плаћене и пренете су под
 занимљивим околностима. О томе види: Д. Поповић, Мошти св. Луке – српска ветзија, у: иста,
 Под окриљем светости – култ светих владара и реликвија у средњовековној Србији, Београд 2006, 295
 – 317. и исцрпни зборник радова: Пренос моштију светог Луке у Смедерево, прир. В. Давидовић,
 М. Радојевић, М. Николић, Пожаревац 2018.

походило разне крајеве. Бивши дочекане са радошћу и љубављу од часнога свештенмонаха кир Дионисија и часне матере госпође Тајсије игуманије са сестрама јој у Христу, свете мошти су по пропису црквеноме биле омивене и положене у украшени дрвени кивот у цркви Светих лекара на дан светлог Васкрсења Христа Спаситеља. Убрзо су се показала дивна и славна чудеса, брзе и неоскудне благодатне помоћи угодника Христовог Флавијана који је очито, као сведок и мученик за име Божје, стекао велику смелост у молитви пред престолом Владара свих Господа Христа. Његовим миомирисним и чудотворним моштима које су прослављене силом Господњом притичу мноштва верника иштући свако према својој потреби и сви заједно помоћ у успињању ка Царству небеских добара. Благодетивни народ је по вери својој добијао испуњење својих мољења и разрешење својих беда: једни од болести устајаху здрави, други жељени пород добише, а трећи се од демонских напада ослободише и многи се благодатне посете удостојише славећи Христа Бога, дивнога у светима својим, који свагда дејствује у Цркви, вољом Очевог и садејством Духа Светога. (Пошто дан преношења светих моштију те године беше Недеља праштања, то се изволи да се свечано славље овога радоснога догађаја празнује сваке године уочи почетка Великог поста, то јест у Недељу праштања.) Налазећи у слављу мученика окрепљење духа и праштајући надом у заједничко васкрсење, отпочнимо свето и благопријатно време Часнога поста.

Молитвама светог твога, Христe Боже наш, помилуј и спаси нас.
Амин.

Песма 7. [Ирмос: исти.]

Опроштаји сагрешења истичу * и милости потоци бујају * из кивота твога, мучениче, * као из извора божанственог.

Духа немоћ у бодрост мењаш, * преиспуњен силом вишњом, **С**лавни, * и безакоња таму облиставаш * као муња небеска поднебесје.

германїю, такъ да ѡсѣненїе походило ѣсть рѣзнымъ концѣмъ. бывше оуспѣсны изъ радости и любви ѿ ѿтцагъ сѣенномонаха кѣрз дїонѣїа и ѿтцыа мѣре гпѣжнѣ таїїи нгѣменїи со сестрами ѣа во хрѣтѣ, стѣмъ моцїи по прописанїи црковнѣмъ ѡмовѣны вѣхѣ и положѣны въ оукрѣпленный древяный кѣвѣтъ въ цркви стѣхъ врачей, въ дѣнь свѣтлагъ воскреснїа хрѣта спснїтелеа. вскорѣ показашася дѣвнѣмъ и славнѣмъ чѣдеа, скорымъ и неоскѣднымъ блгѣтнымъ помози оугѣдника хрѣтова флавїана: ѣже очевїднѣ, ѣакъ свнѣтель и мѣникъ ѡ ѣмени вѣжнѣ, сѣмъ вѣліе дерзновѣніе въ мѣтѣхъ ко прѣтолѣ вѣки вѣхъ гдѣ хрѣта. къ ѣгѣ блгѣхъаннѣмъ и чѣдотвѣрнѣмъ моцѣмъ, прославленнѣмъ сїлою гдѣнею, прїтекаютъ множѣства вѣрѣющихъ ѣцѣмъ кїждо къ своемѣ трѣбованїю, и всѣ вѣхѣ помози во вѣсхѣженїи къ црѣвѣ нѣнѣхъ блгѣхъ. блгѣтнѣмъ людемъ по вѣрѣ своей полѣнїша ѣсполнѣніе своихъ молѣнїи и разрѣшенїе своихъ вѣдѣхъ: первѣи ѿ недѣхъ востахѣ здравнѣ, дрѣгнѣ возжелѣннѣмъ порѣдѣ прїаши, третїи же ѿ дѣмѣнскнѣхъ нападѣнїи свободнѣшася и многнѣ блгѣтнагъ посѣщенїа сподѣннѣмъ славнѣмъ хрѣта бѣа, дѣвнаго во стѣхъ своихъ, ѣже всѣгда дѣнствѣетъ въ цркви, волею ѿчею и содѣнствїемъ дѣха стѣагъ. [ѣбо дѣнь пренесѣнїа стѣхъ моцѣй тогѣмъ лѣта вѣ недѣлѣмъ процѣнїа, то ѣзболнѣмъ торжествѣмъ сѣгѣмъ радостнагъ событїа прѣзноватнѣмъ всѣагъ лѣта прѣдѣмъ началомъ великагъ постѣа, то ѣсть въ недѣлю процѣнїа.] ѡверѣтающе въ торжествѣмъ мѣнника оукрѣплѣніе дѣха, и процѣающе надеждею ѿбѣагъ воскреснїа, прѣдначѣмъ стѣе и блгѣпрїѣтнѣе вѣремъ ѿтцагъ постѣа.

Мѣтѣмъ стѣагъ твоегѣмъ, хрѣтѣ бѣе нашѣхъ, помнѣнѣ и спснѣ нашѣхъ. **Ѧ**мнѣ.

Пѣснь 3. [Ѧрмосъ: тоѣже.]

Процѣнїа согрѣшенїи ѣстекаютъ * и потѣки мѣтнѣмъ прозвѣаутъ * ѿ кѣвѣта твоегѣмъ, мѣннѣе, * ѣакъ ѿ ѣсточника вѣжтѣвеннагъ.

Дѣха немоцъ въ бѣдрѣхъ ѣзмѣнѣши, * прѣспѣлнѣмъ сїлою вѣннѣю, славнѣ: * и беззакѣнїа тѣмъ ѡблѣнѣши * ѣакъ молнїа нѣнѣмъ поднѣнѣю.

Анђелима си постао сличан, * анђеле чувару горе лешјанске,
* јер у помоћ брзо притичеш * и од беда страшних
избављаш.

Богородичен:

Исцелитељским мелемом излечи * и душевну немоћ укрепи,
Чиста, * јер смо противничким нападима * рањени и
ослабљени, Мати.

Песма 8. [Ирмос: исти.]

Тебе, звезду небеску, Флавијане, * која ход ка Христу осветљава
* и самилошћу богатом зрачи, * за просветљење смерно
молимо.

Заступник верних и молитвеник, * хлад благодатни, пријатни, *
који обременене светом освежава * показао си се, мучениче.

Ако се ко верујућ дотакне * светиње моштију твојих часних, *
Аутеху брзу проналази, * служитељу Христов благопријатни.

Гијање нестворено, трисвето, * посредничким мољењима
својим, * у тројичној слави се дворећи, * свима, Флавијане,
ниспошљи.

Богородичен:

Истина сушта и неизрецива * Тобом нам се објави, Мати, *
оваплоћењем оденута * у смртно одело, Богородице, * но
потом прослављено; * у Цркви истина заблиста.

Песма 9. [Ирмос: исти.]

Истините вере служитељу, * Бога Логоса пријатељу, * славље
Ново свечасно посети * и слуге своје смерне обдари, *
свештенострадалниче прекрасни.

Јасноћа подвига, свети, твога * и блиставост хаљина порфирних
* које мучеништвом ти одену, * украшавајући Христову Цркву,
* сабор богољубиви веселе.

Ако ти по заслуги хвалу, * пречудесни, не отпојасмо, * савршавајући
песму теби, * као ђакон Христов и мученик * и Богом нам дани
чудотворац, * моли се за сродне ти по вери.

Богородичен:

Аггломъ оуподобилсѧ ѿнѣ, * ѡггѣ хранителю горы лѣшанскѣа: * ѿбо
вѣхъ помощь скорѣи притекаѣши * и ѿ бѣдъ страшныхъ
избавляѣши. **Бѣгѣдиченъ:**

Исцѣлительнымъ мѣломомъ оубрачѣн * и дѣшевною нѣмоць оукрѣпѣн,
и чѣтаа: * сопротивныхъ бо нападенїи * оуѣзвлени и разслаблени
ѿсмы, мѣи.

Пѣснь ѿ. [Ірмосъ: тоѡже.]

Тевѣ, свѣзда ѿнѣю, флавіане, * шестѣе ко хрѣсту ѡсвѣщающю * и
блгоутрѣбѣемъ богатымъ ѡзаряющю * ѡ просвѣщенїи
смирѣннѣи молимъ.

Предстѣтель вѣрныхъ и мѣтвенникъ, * хладъ блѣтнѣи, прѣлѣтнѣи, *
ѡвременѣннѣи мѣромъ ѡсвѣщающѣи * показѣлсѧ ѿнѣ, мѣниче.

Аще кто вѣрѣа прикоснетсѧ * стѣиши мощѣи твоѣхъ чѣтнѣхъ, *
оутѣшенїе скорое ѡбрътѣлетъ, * слѣжителю хрѣстовъ блгопрѣлѣтнѣи.

Сѣанїе несѣзданое, трисѣе, * предстѣтельствущими молѣнїи
своими, * вѣхъ трѣнѣи славѣ водворѣлсѧ, * всѣмъ, флавіане,
низпослѣ. **Бѣгѣдиченъ:**

Истина ѿцаа и неизречѣннаа * тобою ѡбѣнѣа намъ, мѣи, *
ѡплощенїемъ ѡдѣаннаа * вѣхъ ѡдѣанїе смѣртно, вѣе, * потѣомъ же
прославлено: * вѣхъ цркви истина возѡблестѣа.

Пѣснь ѿ. [Ірмосъ: тоѡже.]

Истиннымъ вѣры слѣжителю, * бѣа слова дрѣже: * торжество сѣе
всѣчѣное посѣтѣи * и рабы твоѣи смирѣннѣи ѡбдарѣи, *
сѣеннострадалѣе прѣкраснѣи.

Изнѣсность подвига, сѣе, твоегѣи * и блистанїе рѣзъ порфѣрныхъ *
мѣничествомъ тѣи ѡдѣаннѣхъ: * оукрашающе хрѣстовѣи црковь, *
сѣборѣи бѣлюбивѣи веселѣютъ.

Аще не по долгу хвалѣи * ти прѣдѣснѣи воспѣхомъ, * совершающе
пѣснь тебѣ: * ѡакѣи дѣакѣи хрѣстовѣи и мѣникъ * и бѣодѣннѣи намъ
чѣдоутѣорецъ, * молиѣи ѡ роднѣхъ тѣи по вѣрѣ. **Бѣгѣдиченъ:**

Вечног слава удостој, Богомајко * нас који светли спомен мученика * с радошћу и љубављу славимо; * Ти си радост оних који наду * у Господа положише.

Светилен васкрсни. Слава ... глас 2:

Гветлошћу благодати твоје, Флавијане, * озари се свештена гора лешјанска * и изобиљем чудеса твојих снаже се верни. * Пред Христовим престолом стојећи * моли се за душе наше.

И сада ... Триода, глас исти.

На Хвалите ... стихире на 8: 3 васкрсне владајућег гласа,
1 Триода петог гласа, и 4 светога четвртог гласа:

Господ на земљу сиђе * да човека на небо узвиси, * и Флавијан блажени пред мучитељем се понизи * да лествицом страдања до висина досегне, * где су гласи хвале и одјечи славе.

Господ у бездан смрти зађе * да васкрсењем твар обнови; * и Флавијан дивни ка судилишту похита * да живот бесмртни наследи, * као Христов служитељ часни.

Дао си, Господе, достојанство * служитељу своме Флавијану * и силу да напаст прогони сваку. * Зато, моштима његовим прилазећи, * благодаћу се испуњавамо.

Дао си, Господе, знамење дивно * онима који ти служе верно, * Флавијана прекрасна мученика, * украшење својој Цркви, * од Картагине до Србије.

Слава ... Триода, глас 6.

И сада ... Преблагословена јеси, Богородице Дјево ...

Славословље велико. Тропар васкрсни.

Затим: јектеније, и отпуст.

Бѣчнаго торжества сподоби, бѣгомѣи, * насъ свѣтлѣю пѣмать
мѣченика * съ радостію и любовію славащихъ: * ты єси радость
надѣждѣ * въ гдѣ возложившихъ.

Свѣтіленъ воскресенъ. Глава, гласъ ѿ:

Свѣтомъ бл҃готи твоеѣ, флавіане, * ѡзарѣна сѣенная гора
лѣшанская * и иѡсѣвїлемъ чѣдѣсъ твоихъ ѡкрѣпляютъ вѣрніи. *
хр҃тѡвъ прѣтѡлѣ предстоѣи * молиша ѡ душѣхъ нашихъ.

И нынѣ: трїѡди, гласъ тѡйже.

**На хвалѣтехъ стѣхирѣ на ѿ: ѿ воскресны настоѣщаго гласа,
ѿ трїѡди ѿ-го гласа, и ѿ стѣга ѿ-го гласа:**

Гдѣ на зѣмлю снїде, * члѣвѣка на нѣбо возвысити: * и флавіанъ
бл҃женный предъ мѣчїтелемъ ѡуничжиша * лѣстницею страданїи къ
высотѣмъ достигнѣти, * и дѣже сѣтъ гласы хвалы и шѣмы славы.

Гдѣ къ бѣздѣ смѣрти внїде * воскресѣмъ тѣвѣрь возѡбновити: * и
флавіанъ дѣвный къ сѣдѣлицѣ потщїиша * жизнь безсмѣртнѣю
ѡунаследовати, * ѿакъ хр҃тѡвъ сѣжїтель чїтнѣи.

Дѣла єси, гдѣи, достѡинство * сѣжїтелю своемъ флавіанѣ * и
крѣпость напасѣти ѡгонѣти всѣхъ. * тѣмъ, моцѣмъ єгѡ
приходѣще, * бл҃гѣтию исполняемъ.

Дѣла єси, гдѣи, знаменїе дѣвно * сѣжѣщимъ ти вѣрнѣ: * флавіана
прекрасна мѣника * ѡукрашенїе всѣй цр҃кви, * ѡ кардагїны до сѣрбїи.

Глава: трїѡди, гласъ ѿ.

И нынѣ: Превлѣбѣнна єси, вѣце дѣво:

Славословїе великое. Тропарь воскресенъ.

Тѣже: єктенїи, и ѡпѣтъ.

НА ЛИТУРГИЈИ.

Блажен(ств)а: 3 васкрсна, 3 Триода, 4 светога.

После Входног: тропар васкрсни, тропар светога,

Слава ... кондак светога, **И** сада ... кондак Триода.

Прокимени, апостоли, алилујари, Јеванђеља и причасетни:
Недеље сиропусне и мученика̂.

[Причастен мученика:

Радујте се, праведници, у Господу; * праведнима приличи
похвала.*^{9]}

* * *

Крај делу, слава и хвала Богу.

^{9*} Пс. 32,1.

НА ЛІТУРГІН.

Бл҃жєнны: ꙗ́ воскресєны, ꙗ́ трїѡди, ѿ дѣ сѣ́агѡ.

По вхѡднѣмъ: тропарь воскресєнъ, тропарь сѣ́агѡ,

Глава: конда́къ сѣ́агѡ, ѿ ны́нѣ: конда́къ трїѡди.

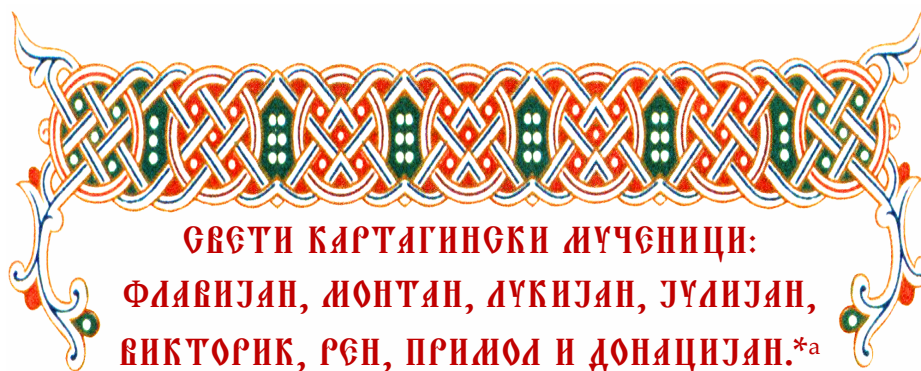
Прокі́мени, а́пѡли, а́ллилу́їа, ѿ ѿу́ла ѿ прича́стны: недѣли сыропѣстныа ѿ мѣ́ника.

[Прича́стенъ мѣ́ника:

Радѹ́йтеся, прѣ́нїи, ѡ́ гдѣ: * прѣ́вымыя подоба́етъ похва́ла.]

* * *

Конє́цъ дѣ́ла, сла́ва ѿ хва́ла бг҃ѹ!

страдању светих картагинских мученика говоре различити извори настајали током векова, од времена њиховог погубљења. Аутентичан картагински спис под насловом „Мучеништво Светих Монтана и Лукијана“^{*1} временом је приликом превођења бивао измењен, у различитим приликама допуњен или скраћен, а помиње се и у тринаест средњовековних збирки легенди.^{*2} То је један од најупечатљивијих писаних споменика из римске северне Африке о прогонима за време цара Валеријана (258 до 259. године).^{*3} Истражујући мноштво верзија овог списка на старофранцуском, латинском, руском и енглеском језику, одабрали смо онај који је, према многобројним истраживањима, најближи аутентичном. Тако, о овом делу, у 17. веку, пише француски историчар цркве Луис Себастијан Тилемонт:

„Историја светих о којој овде говоримо, славан је и вредан споменик из старина, не само веродостојан, већ и користан, поучан и богоугодан. То је спис достојан хришћанског исповедања вере, испуњен снажним милосрђем првих верника, у коме се огледа живописан портрет духа, што је и окосница проповеди Светог Кипријана Картагинског.^{*4} У овом спису, представљени су вера и постојаност мученика, тиме је пружена могућност целом свету да се диви њиховим врлинама. Један учени припадник бенедиктанског реда рекао је да можда у читавој историји писања житија нема лепшег дела од тог писма.“

^{*а} преузето из издања „Акатист и житије св. Свештеномуч. Флавијана Картагинског“, Манастир Покрова Пресв. Богородице, Лешје 2019. г., стр. 31-44, житије приредила Мила Радовановић.

^{*1} Наслов оригинала је „*Passio Sanctorum Montani et Lucii*“, са латинског га је превео професор А. В. Каргаљцев (коментар у овој и фуснотама 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 16, 17, 19, 21, 24, 27, 29, 30, 33 и 36 дело су приређивача).

^{*2} Примећује Ф. Долбо, а професор А. В. Каргаљцев додаје, да међу њима постоје значајне разлике. Иако од једанаестог века начелно јеретичка, Римокатоличка црква је између осталих и овај спис користила као аргумент у оквиру борбе против протестаната у шеснаестом веку.

^{*3} Валеријан је издао два антихришћанска едикта – првим је приморавао свештенство да присуствује паганским церемонијама и слао их у изгнанство ако би се томе успротивили, а другим је, годину дана касније, захтевао њихов повратак и погубљење заједно са осталим свештеницима. Други едикт помиње се у писму Светог Кипријана епископу Сукцесу (лат. *Successus*) Абирском од Германицијане.

^{*4} Свети Кипријан, епископ Картагински, пострадао је у Картагини 258. године.

Спис се састоји из два дела, од којих је први писмо које је Флавијан наменио вернима, у коме казује о бораваку браће у тамници.*⁵ Други део саопштава о смрти петорице описаних у писму и њихових састрадалника, такође и о недећама самог Флавијана на путу страдања, а написао их је непознати Хришћанин, највероватније сведок догађаја о којима је писано. Он је вероватно присуствовао осуди Светог Флавијана, а по свему судећи, био му је и пријатељ.

У наставку наводимо како су о овоме писали хагиографи који су сабирали житије Картагинских мученика:

За време сурових двогодишњих Валеријанових прогона,*⁶ међу многима који су примили мученички венац био је и Свети Кипријан. Убрзо након изрицања казне Светитељу, проконзул Галерије Максим био је заробљен и погубљен у војном походу. Испитивања и извршења казни нису прекидана, намесник је наставио прогоне, а помагао му је прокуратор (претпоставља се Солон), извршавајући његова наређења. Недуго затим, против намесника су избиле побуне у Картагини, приликом којих је страдало много људи. Уместо да истражи догађаје и нађе кривце, тиранин је свој бес искалио на Хришћанима које је презирао јер се нису клањали римским боговима. Своју намеру спровео је у дело неко време након смрти Светог Кипријана, месеца септембра или октобра 258. године, када је ухапшен велики број Хришћана у Картагини, а међу њима и осам ученика Светог Кипријана – Флавијан, Лукијан, Монтан, Јулијан, Викторик, Рен, Примол и Донацијан, који је био катихумен.*⁷ Сви осим Примола, претпоставља се, били су у свештеном чину, а Флавијан без сумње ђакон.*⁸

Овим речима Флавијан започиње запис о њиховом страдалном тамновању:

„Ова битка је међу вама и за нас, љубљена браћо, јер нема другог дела слугама Божјим и освећеним Христом Његовим осим мисли о мноштву

*⁵ Професор А. В. Каргаљцев у свом преводу насловио га је *Посланица утамничених страдалника Цркви Картагинској*.

*⁶ Прогон Хришћана римске власти су детаљно планирале (постојала су упутства ко подлеже гоњењу) за разлику од претходног спонтаног прогона, за време цара Декија (249. године).

*⁷ Сви они који су се поучавали у вери и припремали за Свето Просвећење (Крштење) називани су катихуменима или оглашенима. Реч катихумен је грчког порекла и потиче од речи катихео, што у преводу значи предавањем научити, поучити, огласити.

*⁸ У оригиналном спису у коме Флавијан помиње Светог Кипријана, назива га „нашим епископом“. Стога хагиографи верују да су ухапшеници били ученици Светог Кипријана, чије се милосрђе, скромност и ватреност огледају у њиховим делима и речима.

браће; из тог разлога, управо су нас љубав и осећање дужности навели да сачинимо овај запис, да бисмо оставили истиниту исповест величине Божје за сву будућу браћу и сведочанство о нашем труду и страдању за име Господње.

Након немира у народу који су на убиство подстицали разузданог намесника,^{*9} после чега је наступио беспштедан прогон Хришћана, ухапшени смо са подлом окрутношћу:^{*10} Лукијан, Монтан, Флавијан, Јулијан, Викторик, Примол, Рен и катихумен Донацијан, који је будући крштен у затвору одмах предао дух свој Господу, журећи по непорочном путу од крштења водом ка венцу мучеништва. Приближно исти такав крај задесио је и Примола јер је и он сам, неколико месеци пре тога, исповедњем вере крштен.^{*11}

Тако, када смо ухапшени и стали пред окружне службенике,^{*12} чули смо, претходног дана објављену, осуду намесника коју су нам пренели војници, да ћемо бити спаљени. И то, како смо касније, тачно сазнали, решио је да нас живе спали. Али Господ, који једини може да ослободи слуге своје из пламена, јер су у његовој руци речи и срце цареве,^{*13} одвратио је од нас безумље намесникове осуде. Свом вером погружени у непрестану молитву, убрзо смо добили оно за шта смо се молили (Мт. 21,22): угасила се ватра, која је тек била упаљена да би умртвила наша тела,

^{*9} Презид (лат. *praeses*) је намесник одређеног ранга (од трећег века постаје званични назив дужности намесника). Провинцијалног намесника сенатске провинције постављао је сенат, а био је у рангу проконзула или пропретора. Проконзуларна Африка била је сенатска провинција.

^{*10} Хришћани су вероватно били оптужени за припрему побуне. Претња да ће их спалити дан пре хапшења, тј. у дану када су се догодили немири, које је гневно изнео намесник, показује лицемерје његове оптужбе (коментар у овој и фуснотама број 12, 13, 15, 16 (коментар у загради), 20, 22, 28, 31, 34 и 39 дело су проф. А. В. Каргаљцева).

^{*11} Међу хришћанским ауторима постоји традиција да се исповедништво и мучеништво које га следи признају као Крштење („Крштење крвљу“).

^{*12} Термин *regionantes* јединствен је у латинској литератури и по свему судећи означава општинску или кварталну полицију.

^{*13} „Срце је цареве у руци Господу као потоци водени. Куда год хоће савија га” (Приче Соломонове 21, 1).

росом Господњом уташен је пламен горућег жара (Дан. 3,17). Верујућима није било тешко (да спознају) како нови примери могу достићи старе, што је Господ и обећао. Тако како је узвеличао три младића, прославивши их, победио је Он и у нама.

Тада, одустајући од своје намере због противљења Божјег, (намесник) је наредио да нас баце у тамницу, куда су нас одвели војници, али ми се нисмо уплашили грозне таме тог места. Ускоро је у мрачној тамници засијала светлост Духа, истрајност у вери оденула нас је блиставом светлошћу, налик дану, насупрот грозној тами скривене, следе ноћи. Трпећи највећа мучења осећали смо као да се уздижемо на Небо. Ти дани, које смо провели тамо, те ноћи, које смо преживели, не могу се описати никаквим речима. Тамничка мучења не могу се исказати и ми се не бојимо да опишемо каква је била суровост тог места. Што су искушења била већа, то је силнији био Онај који их побеђиваше у нама. И то није бивала битка већ победа под Божјом заштитом. Лако је убити рабе Божје, због тога што је смрт ништавна, јер је Господ ишчупао њен жалац и одолео њеној неизбежности, прослављајући Крст као знак победе (1. Кор. 15,54-55). Али, са једне стране, нема повода за борбу осим када (војсковођа не позове на оружје, тад) војник мора да се наоружава; са друге стране, он се наоружава тек онда када битка предстоји. Са једне стране, у нашим венцима је награда зато што им је претходила борба; са друге стране, победнички венац славе (палма)^{*14} добија се тек по завршетку битке (Кипријан „О смртности“, 12). После неколико дана, били смо оснажени посетом браће, сву тежину ноћи ублажила је радост и утеха дана.

У то време, Рен који је био са нама, када га је сан савладао видео је (у визији) како су били извођени (утамничени) један по један и пред сваким је ношена по једна светиљка, а онај коме она није претходила сам није излазио. Када смо прошли са својим светиљкама, он се одмах пробудио и препричао нам визију, а ми смо се веома обрадовали, верујући да смо ишли за Христом који и јесте *светилник ногама нашим*^{*15} и истинита Реч Божја.

После те ноћи освануо је радостан дан за нас. И тог истог дана изненада смо били одведени код прокуратора^{*16} који је преузео обавезе

^{14*} У хришћанској традицији палма је симбол победе мученика над смрћу.

^{15*} „Светилник је ногама мојим реч Твоја, и светлост стазама мојим“ (Пс. 118,105).

^{16*} Прокуратор је дужност империјалног магистрата. Постављао га је проконзул, а имао је овлашћења у управљању судским пословима и провинцијским финансијама (лат. *procurator agens vice praesidis* – /у то време/ ова дужност била је веома распрострањена).

управљања (провинцијом) после смрти проконзула. О, срећног ли дана! О, слава оковима! О, жељени у свим нашим молитвама ланци! О, гвожђе драгоценције и часније од самог чистог злата! О, како је тај звекет ланаца одзвањао док је један ланац ударао о други. Њихов звекет за нас био је утеха у очекивању одлуке о нашој будућности. Да се не бисмо дуго наслађивали тим задовољством, војници су нас водили тамо-овамо по целом форуму не знајући где намесник жели да нас испитује. После тога он нас је позвао у секретаријум,^{*17} пошто час нашег страдања још не беше дошао. Тада, када је ђаво био понижен, враћени смо у тамницу као победници, оснажени за следеће победе. И тако, ђаво, побеђен у овој битки, окренуо се другим лукавствима: смислио је да нас мучи глађу и жеђу. И ову своју битку он је водио посебно упорно, без журбе, током многих дана, јер се надао да ће тако лакше извојевати победу, мучећи нејаке лошом затворском храном и хладном водом.^{*18}

Али ово страдање, ово лишавање, ово време невоља, љубљена браћо, долазило је од Бога. Јер је Он хтео да нас искуша, пројавивши Себе, да бисмо тада имали утеху у самом искушењу. И ево, презвитеру Викторику, састрадалнику нашем, који је одмах после тог виђења претрпео мучеништво,^{*19} било је јављено следеће: 'Видео сам', рекао је, 'младића, који је ушао овде у тамницу, његов јасни лик био је сјајнији од неизрециве светлости. Он нас је провео по свим местима куда бисмо могли да идемо. Ипак, нисмо могли да изађемо из тамнице и Он ми је рекао: *Још мало ћете страдати зато што још није дошао последњи час, али верујте, јер ја сам са вама* (Мт. 28,20). И додао је: *Реци им да ћете имати још славнији венац, и такође, ка Богу своје дух жури, а душа која је блиска мучеништву је већ нашла свој дом* (Књига проповедника 12,7). 'Питао је Њега, нашега Господа, о Рају: где се налази? Он му је рекао: *Иза граница света*. 'Покажи ми га', рекао је Викторик. И одговори му Господ: *А где је вера твоја?* (Лк 8, 25) И онда је по слабости својој рекао: 'То што ми повераваш не могу да испуним, дај ми знак који бих им пренео (који ће препознати).'^{*20} Господ му је одговорио: *Дај им знак Јакова*.^{*21} Треба се радовати, љубљена браћо, што можемо да будемо једнаки са патријарсима, ако не по расуђивању онда бар по

^{17*} Секретаријум – просторија где су се састајали римски званичници.

^{18*} Не зна се да ли је Рен у том тренутку преминуо у затвору, јер се надаље више не помиње (коментаре у овој и фусноти број 25 и 26 написала је преводилац др Дубравка Прерадовић).

^{19*} Остаје загонетка на какав начин је Викторик претрпео мучеништво. По свој прилици, умро је у тамници.

^{20*} Овде се очигледно указује на знак Христов: „Тада одговорише неки од књижевника и фарисеја говорећи: Учитељу, хоћемо од тебе знак да видимо” (Мт. 12,38).

^{21*} Говори се о Јаковљевим лествицама које досежу до Раја (1. Мојс. 28,12-16).

страдањима. Али Онај Који је рекао: *Призови ме у невољи својој, избавићу те, и ти ме прослави* (Пс. 49,15), говорећи о прослављању Своем – некада предвидевши дар Свог милосрђа – споменуо је и нас, који (Га) призивамо у молитвама нашим.

После тога, наша сестра Квартилозија, која је била заточена заједно са нама и чији су муж и син пре три дана претрпели мучеништво, имала је визију. Она се, такође, налазила овде, али је убрзо отишла за својом породицом; на свој начин испричала је шта је видела: 'Видела сам', говорила је она, 'како се мој син, који је страдао, појавио овде у тамници, сео на ивицу посуде са водом и рекао: *Господ је видео ваше муке и страдања*. И после тога ушао је младић задивљујућег стаса, који је носио у рукама две посуде пуне млека, и рекао: *Не губите бодрост духа. Господ вас се сетио!* Он је дао свима да пију из посуда које се нису празниле. И изненада је камен који дели прозор на пола био уклоњен и сама средина^{*22} је ишчезла, а отворени прозори открили су неограничени небески простор. Тај младић је ставио посуде које је носио, једну десно, другу лево и рекао: *Ево, ви сте се наситили а она је даље пуна. А биће и трећа посуда за вас.*' И удаљио се.

Ни следећег дана, после ове визије, нисмо очекивали час када ће нам бити донета лоша затворска храна, већ само лишавање и нашу глад. Будући да смо оскудевали у храни, већ други дан смо гладовали. Међутим, тог тренутка, као пиће за жедне, као храну за гладне, као мучеништво за оне који желе да га досегну, тако је Господ послао утеху нашем страдању преко нашег љубљеног Лукијана,^{*23} који нам је свима, када су велике препреке биле уклоњене, доставио неисцрпну храну^{*24} (проследивши је) преко ипођакон Херенијана^{*25} и катихумена Јануарија. Ова помоћ (непотрошива храна) ојачала је болесне страдалнике, она је вратила здравље онима који су се због мучења, затворске хране и хладне воде, разболели. За тако славна дела сви ми заблагодарили смо Богу.

Сада, љубљена браћо, следи прича о љубави коју смо имали један према другом. Ми не поучавамо него пре саветујемо, јер како смо живели у слози тако и пред Богом живимо и молимо се заједно за све. Треба се

^{22*} Прозорска решетка.

^{23*} Касније епископ Картагински уместо Светог Кипријана (примедба приповедача, као и фусноте 32, 35, 37, 38).

^{24*} О тој храни причају свети као о непотроживој, примили су је с радошћу и великом утехом, те је врло могуће да им је донето Свето Причешће.

^{25*} Верује се да је Херенијан исти онај ипођакон кога је Свети Кипријан послао у помоћ исповедницима осуђеним на рад у рудницима.

држати усрдног јединства, бити тесно повезан нитима љубави (Кол. 3,14). Када победиш ђавола, тада ћеш од Бога добити и више него што тражиш, јер је Он сам обећао и рекао: *Ако се два од вас сложе на земљи у било којој ствари за коју се узмоле, даће им Отац мој који је на небесима* (Мт. 18,19). Нема другог пута да задобијемо вечни живот и да царујемо са Христом осим ако радимо онако како је говорио Онај Који је обећао и Живот и Царство. Напокон, наслеђе Божје достићи ће они који буду живели у миру са браћом, како је сам Господ обећао у свом учењу, говорећи: *Блажени миротворци, јер ће се синови Божји назвати* (Мт. 5,9). Апостол, појашњавајући ово, казује: *Ми смо деца Божја. Ако смо пак деца, онда смо и наследници; наследници Божји, сунаследници Христови, ако с њим страдамо, да се с њим и прославимо* (Рим. 8,16-17). Ако је наследник онда не може да не буде син, а син не може да не буде миротворац. Неће имати наслеђе Божје онај који нарушава мир Божји. И ми то говоримо ради поучавања и божанске визије коју додајемо.

Монтан је разговарао са Јулијаном о жени^{*26} која се (његовом одлуком) прикључила нашој заједници, иако јој није припадала. Након што га је укорио, после расправе која је настала, држао се хладно према Јулијану. Те ноћи било му је јављено следеће: 'Видео сам', говорио је он, 'како су по нас дошли центуриони.'^{*27} И када су нас водили дугим путем дошли смо на бескрајно поље где су нам се указали Кипријан и Леуције.^{*28} Дошли смо на место које је сијало, наша одећа постала је блистава, а наша тела још беља, као и наша белоснежна одећа. Толико су наша тела била чиста да је поглед продирао у тајну срца. И гледајући около видео сам у мојој души неке мрље и у визији ми се све разјаснило. Пришао ми је Лукијан, препричао сам му визију и упитао га: *Да ли мислиш да су те мрље тамо зато што се нисам одмах помирио с Јулијаном? И онда сам се пробудио.'* Тако, љубљена браћо, ми треба свим силама да се држимо слоге, мира и јединства. Хајде да већ овде подражавамо оно што ћемо бити тамо. Да ли нас привлаче награде које су обећане праведницима, плаше ли нас казне предвиђене за безакоње, ако ми жудимо да будемо и царујемо са Христом, чинићемо оно што води ка Христу и Царству. Желим вам добро здравље."

Овде се завршавају сведочења мученика у тамници и почињу забелешке присутног сведока о светима. У наредним редовима непознати

^{26*} Жена која је вероватно одлучена од Причешћа због греха или неког другог разлога.

^{27*} Центурион – заповедник основне јединице легије, центурије.

^{28*} Већина истраживача слаже се да се овде помиње Леуције из Тевеста, учесник Картагинског сабора 256. године, који је страдао 258. или 259. године.

Хришћанин, највероватније Флавијанов пријатељ, забележио је историју тријумфа ових светитеља, што му је и Свети Флавијан, пред страдање, оставио у задатак. Његове речи препоручујемо пажњи читалаца:

„Овај запис начинили су сви они заједно у тамници. Али како је било неопходно да се, подробним казивањем, обједине сва дела блажених мученика, јер су сами о себи због скромности испричали мало, Флавијан нам је поверио дужност да допунимо његове записе оним што недостаје, а ми смо додали оно што беше неопходно. Тако, када су током неколико месеци затвореници издржали тамничка мучења и дуго трпели глад и жеђ, напослетку је било заповеђено да их доведу у преторију.^{*29} Тада су сви узвишеним речима исповедили хришћанску веру. Народ је, углавном Флавијанови пријатељи – пагани, због земаљске љубави према њему, викао и порицао да је он у ђаконском чину, иако је Флавијан сам то тврдио. Због незадовољства народа био је враћен у тамницу. Лукијан, Монтан, Јулијан и Викторик су остали и били осуђени. Иако тужан што су га раздвојили од тако силне браће, Флавијан је веровао да је то било по Божјој вољи. Осећај усамљености умиривао је својим даром разума. Тада је рекао: *‘Пошто је срце царско у руци Господу (Приче Соломонове 21,1), какав разлог постоји за тугу и зашто да се срдим на човека који је рекао оно што му је било наређено?’* Али, о Флавијану ћемо детаљније (говорити) у даљем тексту.

У то време, остале (страдалнике) водили су на место погубљења. Са свих страна окупљало се много пагана. Бројна браћа, коју су пратили и други следбеници Божји, у складу са благочестивошћу и вером којом их је поучио њихов учитељ Кипријан, сабирала су се свечано у великом броју и изобиљем речи дивила су се врлинама осуђеника. Тамо су они могли да виде Христове мученике, чија су лица с радошћу сведочила о величини њихове славе. Чак и својим ћутањем, побуђивали су присутне да подражавају њихову храброст. Лукијан, који је поред необично лепог лица, био честит, скроман и суздржан, иако тешком болешћу и тамничким мукама ослабљен, ишао је између неколико састрадалника, да га многобројни народ не би потиснуо и спречио да пролије крв (за Христа). Он ипак није ћутао и како је могао поучавао је своју браћу. Када су му браћа рекла: *‘Сети нас се!’*, одговорио је: *‘Сетите се ви мене!’* Какво

^{29*} Преторија је у почетку означавала шатор заповедника унутар римског војног утврђења, затим се у њему састајао општи ратни савет. Термин је изведен од имена главног римског магистрата – претора. Преторија касније стиче административно и правно значење, па тако постаје званична просторија за службене дужности намесника (означава и седиште цара, палату, управну зграду). У Картагини, преторија је била на форуму.

смирење мученика, он није наслућивао своју славу, чак ни пред само мучеништво! Такође, Јулијан и Викторик, који су дуго упућивали браћу на мир, указавши им да треба поштовати све свештенике, посебно оне који су трпели глад у тамници, отишли су на место мучеништва радосни и без страха.

Монтан, снажан телом и умом, још пре мучеништва био је чувен по томе што је говорио одлучно и храбро, увек када је то истина захтевала и то без било каквог зазирања. Када се време мучеништва приближило, пророчким гласом је узвикнуо: *'Ко жртву приноси боговима другим осим јединога Господа, да се истреби као проклетник!'* (Изл. 22,20). Често је то понављао, учећи и саветујући да није дозвољено остављати Бога и поштовати статуете, творевине људских руку. Такође, противио се гордостима и подлој својеглавости јеретика. Преклињао их је да због великог броја мученика признају истину Цркве и указивао на дужност да јој се врате. Затим, одбацивао је пренагљеност *'палих'*^{*30} одступника и одлагао је помирење са њима до њиховог потпуног покајања. Такође, саветујући невинце у заштити њихове праведности, говорио је: *'Стојте чврсто, браћо, и борите се истрајно. Ви имате примере, и немојте да вас издаја одступника одведе у пропаст, него да вас стрпљење ваше води ка венцу (славе)!* Девојке је саветовао, једну за другом, да чувају своју непорочност. Уопште, све је поучавао да поштују управитеље, учећи такође и њих слози и миру. Говорио је да не постоји ништа важније од једнодушног сагласја владара.^{*31} Онда када владари народа теже миру, и народ може да тежи послушању свештеницима и да буде уједињен везама љубави. То и значи страдати Христа ради, подражавати Христа чак и речима, пружајући тако највећи доказ вере. О, велики примеру вере!

Када се целат већ приближио и уздигао мач, који се надвио над његовим вратом, Монтан је са подигнутим рукама према њему, продорним гласом, тако да чују не само сви из народа Божјег него и многобожци, узвикнуо тражећи у молитви да их Флавијан, који је због оптужбе народа (да није ђакон) одведен од браће, трећег дана прати мученичким стопама. Ради вере у снагу молитве он је повез, који је требало да завеже преко очију, поцепао на два дела и тражио да се други сачува како би Флавијан њиме прекрио своје очи два дана касније. Тражио

^{30*} Средином трећег века, услед страшних прогона, неки Хришћани су по слабости своје вере приносили жртве паганским боговима. Они су називани „пали“.

^{31*} Овде се позива на свеопшти мир и љубав (1. Сол. 5,11-15). Хришћани разумеју да није Римско царство и окружна власт та која их мучи, већ ђаво, те да се стога морају борити Јеванђељем, вером и љубављу.

је и да се (пored његовог гроба) сачува место за Флавијана, желећи да их заједно сахране. И догодило се пред нашим очима оно што је Господ обећао у Свом Јеванђељу: *'И све што узвишете у молитви вјерујући, добићете'*. (Мт. 21,22). Јер, за два дана, како је Монтан тражио у молитви, Флавијан је такође био изведен (из тамнице) и прославио се мучеништвом. Коначно, као што сам рекао раније, он сам је тражио да ми исприповедамо догађаје током та два дана. Чак и да Флавијан то није тражио требало их је обавезно описати због њиховог узвишеног и достојанственог мучеништва.

После осуда и повика (окупљених пагана – Флавијанових пријатеља), насталих због њихове земаљске љубави, прекинуто је пријатељство, те је Флавијан, једнако храбар, непобедивог ума и јаке вере, враћен у тамницу. Иако су га искушавале мисли о напуштености, није се умањивала крепкост његове душе. Он је вером предосећао близину мучеништва и (духом) потпуно предан (Господу) превазишао је краткотрајну препреку. Уз њега је била његова мајка. Својом јединственом вером показала је да је кћи Авраамова. Достигла је веру патријарха, тиме што је свом сину желела мучеништво и била ожалостљива привременим одлагањем његовог славног страдања. О, побожна и благочестива мајко! О, мајко, која треба да будеш поменута међу дивним примерима! О, мајко Макавеја! (2. Мак. 7,20-23). Број синова те мајке никако није разликовао, јер је Флавијанова мајка у једином сину сву своју љубав даровала Богу. Похваливши мајчину усрдност и охрабривши је да не брине због одлагања мучеништва, рекао је: *'Знај, најдража мајко, да сам одувек желео, ако ми буде даровано исповедништво, да се наслађујем својим мучеништвом. Често сам виђао себе у ланцима, иако сам до сад много пута био спречен (да страдам). Ако сам, зато, и достигао оно чему сам тежио, боље је да се радујемо него да тугујемо.'*

И када је он прилазио тамничким вратима, чинило се да се она отварају много теже и спорије него обично, без обзира на то што су тамничари улагали велики напор. Тиме је било видљиво да је некакав упоран дух задржавао врата и сведочио да Флавијан није био достојан да буде у тамничкој прљавштини, јер је за њега било припремљено Небеско пребивалиште. Господ је одлагао да он прими венац мучеништва, па је и тамница нерадо примила човека који је већ припадао Небесима и Богу. Какве су биле његове мисли у та два дана, каква нада и какво поуздање, када је душа мученика Божјег предосећала молитву браће и веровала у предстојеће мучеништво? Рећи ћу оно што мислим. Тај трећи дан

схватао је не као дан мучеништва, него као дан васкрсења. Чак је и велики број многобожаца који је слушао Монтанову молитву био задивљен.

После тога, када је освануо трећи дан, Флавијан је добио наређење (о суђењу). Пошто се проширише гласине, окупеше се неверници и одступници да би испитали веру мученика. Сведок Божји изашао је из тамнице, да се више у њу не врати. Сви су се заједно радовали, али Флавијан највише, у души уверен да ће његова вера и молитва његових претходника принудити намесника, да макар и невољно, објави пресуду, без обзира на негодовање људи. И када су дошла браћа, желећи да га поздраве, он је са јаком вером обећао да ће свима донети мир на (поље) Фусцијан.^{*32} О, велика надо! О, истинита веро! После тога, ушавши у преторију он је, на изненађење свих, стао на место поред страже очекујући да га позову.

Ми смо стајали (тамо) близу њега, потпуно уједињени у духу. Држали смо се за руке, указујући му тако поштовање и пружајући му братску љубав. Тамо су га његови ученици позивали са сузама да се одрекне своје вере, да принесе привидно жртву, а да у срцу остане у вери; али није ли се он бојао те, по њиховим речима неизвесне – вечне смрти, више него садашње – земаљске? Многобошци су му говорили да је велика глупост стрепети над ужасом смрти уместо живети. Он им се захвалио на саветима које су му, према њиховим могућностима, пријатељски давали. Међутим, Флавијан није престао да говори о вери и Богу, рекавши: 'Као прво, много је боље стремити ка неокаљаној слободи, бити убијен, него се клањати камењу. Као друго, постоји истинити Бог који је све створио Својом силом и зато Њега јединог треба поштовати.' Додао је да: 'многобошци у то не верују, чак и ако се с божанством саглашавају.' *Ми смо живи чак и када умиремо, нисмо побеђени смрћу него је побеђујемо* (2. Кор. 6,9). И ко жели да достигне познање истине, онда и сам треба да постане Хришћанин.

Клонули и побеђени његовим речима, пошто ништа нису могли да постигну убеђивањем, обратили су се (намеснику) молбом која раздире душу, уверени да ће он да одустане од своје намере, макар због (тешких) мука. И када је била дата наредба да га доведу, намесник га упита зашто је лагао о себи да је ђакон, када то није. Флавијан одрицаше да је лагао. Када

^{32*} Поље Фусцијан, предграђе Картагине, било је уобичајено место за погубљење осуђених на смрт.

је центенарије^{*33} наредио да га оптуже да измишља, одговорио је: 'Да ли је вероватна (тврдња) да ја лажем, а да истину говори онај ко је поднео лажну оптужбу?' Тада је маса гласно протестовала и говорила: 'Ти лажеш!'. Њега је по други пут питао намесник да ли је истина да лаже, а он је одговорио: 'Какву корист имам од лажи?' Народ разљућен овим (одговором), многобројним повицима захтевао је да га муче. Али Господ, који је веру раба Свога већ у потпуности проверио страдањима у тамници, није дозволио да тело већ искушаног мученика буде подвргнуто новим мучењима, па ни најлакшим. Јер Он је *усмерио срце цара*^{*34} на брзу пресуду и припремио је венац за Свог сведока, који му оста веран до смрти, до краја пута и окончане битке.

Када пресуда би објављена, Флавијан је био веома радостан јер је био уверен да ће задобити мучеништво. Чак се наслађивао пријатном беседом. Тада је рекао и да се ови записи додају његовим предходним казивањима. Такође, хтео је да се (његовом казивању) додају и визије о којима је размишљао, за време дводневног тамновања. 'Оних дана' говорио је, 'када је наш епископ био једини мученик, јављено ми је о следећем: Као да сам тада самог Кипријана питао да ли је било болно када је примио ударац мачем? То јест, као будући мученик питао сам га о томе како је поднео мучеништво. Он ми је одговорио: 'Другачије тело страда када је душа на Небесима. Ни у којој мери тело не осећа бол, када је разум у потпуности посвећен Богу.' О, речи мученика које укрепљујете мученика! Један је негирао да смртоносни ударац боли, да би други, који је и сам требало да страда, могао да се надахне, да се не уплаши осећања бола при смртоносном ударцу.

'Касније', говорио је, 'када су остали пострадали, док сам туговао у ноћној визији јер сам остао без своје браће, јавио ми се неки човек и рекао: 'Зашто тугујеш?' Када сам му рекао разлог он рече: 'И ти тугујеш? Два пута си био исповедник а трећи пут постаћеш мученик (страдаћеш) од мача.' И оно што се десило у визији, испунило се. Јер је први пут Флавијан исповедио своју веру у секретаријуму, а други пут јавно, када је народ протестовао. У време када је био враћен у тамницу, туговао је у својој другој визији јер је остао без браће, а после два исповедања (вере) изведен је и трећи пут и досегао је мучеништво.

^{33*} По свему судећи, мисли се на припадника еквестријског реда (лат. *eques* – коњаник). Овај ред се према платним степенима делио на треценарије, дуценарије и центенарије. У трећем веку овај ред је напредовао, па су еквестријани могли заузимати и више војне и административне позиције.

^{34*} Приче Соломонове 21,1.

‘Затим’, причао је он, ‘после тога, када су Сукцес^{*35} и Павле са својом браћом већ били овенчани (венцем мучеништва), а ја се опорављао после болести,^{*36} видео сам како је епископ Сукцес ушао у мој дом. Његово лице, као и одежа били су необично блистави. Тешко је било разазнати његов лик, јер је телесне очи заслепљивало његово анђелско сијање. Када сам га једва препознао, он ми је рекао: ‘Послат сам да ти јавим да ћеш страдати.’ И тек што је то рекао, појавила су се два војника и одвела ме. И довели су ме на место где је већ било окупљено много браће. И када су ме одвели пред намесника, осуђен сам на смрт. Изненада се међу људима појавила моја мајка и рекла: ‘Хвалите Господа! Хвалите! Јер нико тако није претрпео мучеништво!’ И заиста, тако, није нико. Нећу да прећутим о његовом изузетном посту у тамници. Када су други узимали макар и мало хране, издвојене од најлошије у тамничкој оскудици, он се једини одрицао свог дела. Чинио је то добровољно и по цену да буде сасвим исцрпљен најтежим постом, само да би друге нахранио својим следовањем хране.

Приповедаћу о томе да је Флавијан био испраћен са таквом чашћу, окружен многим свештеницима, које је он (својом беседом) поучавао и да је заслужио да буде отпращен као војсковођа. Тако достојанствена поворка представљала је и мученика који ће ускоро царевати са Богом, а који већ умом и духом овде царује. Чак и небеса нису одбила такво исповедање (вере), почела је без престанка да пада блага киша, затим је уследио, многим користан, умерени пљусак. Као прво, појава кише зауставила је хитрину љубопитљивих многобожаца, као друго, био је то повод за њихово разилажење и ни један непосвећени сведок није присуствовао тајнама истинског мира. И како је сам Флавијан слаткогласно рекао: ‘киша је пала да би вода, мешајући се са крвљу, постала пример страдања Господњег’ (Јн. 19,34).

^{35*} Епископ Сукцес, Павле, Квинт, Јероним, Јануарије, Сатурнин, Герман и Тертулијан наводе се у најстаријим мартиролозима међу првим мученицима у Картагини. Хагиограф Цезар Бароније примећује да је Сукцес исти онај коме је Кипријан јавио за смрт папе Сикста својим 82. писмом. Овај епископ присуствовао је великом сабору проконзуларне Африке у Картагини 256. године, где је и проглашен за епископа Абирског од Германицијане. Као учесник овог сабора помиње се и епископ Павле. Постоји податак да је четрдесет седми по реду говорио Павле, назван исповедником, епископ од Боба у провинцији Тангер у Мавританији.

^{36*} На основу анализа у области физичке антропологије и мишљења професора др Србољуба Живановића и др Данијеле Ђонић, утврђено је да је Флавијан ходао повијен и да је трпео велики физички бол. Господ га је, на тај начин, начинио слугом који му се верно клањао у молитви. Медицина у трећем веку у Картагини, иако напредна, није имала лека за Флавијанову болест. Његово здравствено стање је доприносило подвигу трпљења јер је чврсто одлучио да своје целокупно биће, душу и тело као жртву принесе Богу. Флавијан, по свему судећи, ништа није схватао као случајност већ као деловање Светог Божјег промисла.

И тако, када су се сва браћа окупила и разменила целив мира, Флавијан је напустио прибежиште које се налазило близу поља Фусцијан. Тамо, попевши се на узвишено место, одакле се боље чуло, подигавши руке, изговорио је следеће речи: 'Љубљена браћо, нека буде мир међу вама, ако хоћете да видите мир у Цркви и да очувате јединство љубави (Еф. 4,3). Не мислите да је мало то што сам рекао, јер је и Господ наш Исус Христос уочи Страдања на крају рекао: 'Ово је заповест моја: да љубите једни друге као што Ја вас љубим' (Јн. 15,12). На крају, својим последњим исповедничким речима, изразио је веру да ће презвитера Лукијана, удостојеног обилног одобравања, изабрати за епископа (Картагине). Њему који је већ био близу Небеса и Христа није било тешко добити ово сазнање од Духа Светога. Завршивши беседу дошао је на место погубљења и прекрио очи оним делом повеза који је Монтан оставио рекавши да се сачува за њега. Спустивши се на колена и молећи се Флавијан као мученик заврши овоземаљски живот. О, славна сведочења мученика! О, предивни примери сведока Божјих, који сте ради сећања потомака заслужено били записани: јер како учимо и имамо примере из древних записа, тако можемо извући неку (поуку) из нових".

Картагинска црква славила је Светог свештеномученика Флавијана у шестом веку 25. дана месеца маја (8. календе јуна), два дана након празника Светог Монтана и Светог Лукијана (у старом Јеронимовом мартирологу придружени су им Јулијан и Викторик).^{*37} Ови светитељи славе се заједно, истог дана, у римском и другим древним мартиролозима у којима се помињу различити датуми њиховог страдања. Римски мартиролог слави његов празник 24. фебрура, заједно са Светим

^{37*} У појединим списима помињу се још неки мученици о којима се не зна много, па чак ни то да ли су пострадали заједно са Светим Лукијаном.

Лукијаном, Монтаном, Јулијаном и Викториком. У истом мартирологу придружена су им и браћа Примол и Донацијан, који су преминули у затвору као и Рен, о чијој смрти не знамо ништа. Помињу их и неки старији мартиролози. Календар афричке цркве Светом свештеномученику Флавијану придружује Свету Септимију. Она се не спомиње у житију овог светитеља, тако да је она вероватно страдала истог дана, али неке друге године или на другом месту.^{*38}

У традицији Картагинске цркве постојала су два датума празновања Светог свештеномученика Флавијана.^{*39} По нашим истраживањима датум страдања и празновања Светог свештеномученика Флавијана Картагинског је 24. фебруар по јулијанском календару.

^{38*} Једна Септимија помиње се 30. јула у околини Картагине.

^{39*} средњевијековној западној цркви није постојао развијен култ картагинских мученика.

✱ НОВЫЙ СЕРЕДНЯКЪ КРАГОДЪЯ БЛАГДАТЬ. © НОВИ СРЕДНАК 2021. ГОД. У БЕОГРАДУ. ✱